

Biblioteka
TRAGOM KLASIKA

Urednik izdanja
Kata Kaluđerović

Naslov originala
Raymond Queneau
ZAZIE DANS LE METRO

Copyright © Éditions Gallimard 1959, Paris
Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2022

R. KENO

CACA U
METROU

Prevod
Danilo Kiš

 dereta

ὁ πλάσας ἠφάνισεν*

ARISTOTEL

---

* „Onaj ko stvara [takođe] uništava.“

KOLITOKANDI, pitao se Gabrijel, satrven. Ma to je nemoguće, nikad se ne kupaju. U novinama vele da nema u Parizu ni jedanajst osto apartmana skupatilom, ne čudi me, alise može čovek kupati i bez. Svi ovi oko mene ne trude se baš mnogo u tom smislu. Zdruge strane, ovo i nije neki skup najprljavijih Parižana. Nema razloga. Slučaj ih je sakupio. Nemoguće je pretpostaviti da ovi koji čekaju na stanici Osterlic bazde više od onih koji čekaju na stanici Lion. Ne, zbilja nema razloga. Ipak, kakav smrad.

Gabrijel izvadi iz rukava svilenu maramičicu slezove boje i dodirnu njome svoju njonju.

„Ko to tako bazdi?“, reče glasno jedna matorka.

Rekavši to, ona nije mislila na sebe, jer nije bila nimalo sebična, nego je htela da govori o smradu koji je širio ovaj gospodin.

„To je, majčice“, odgovori Gabrijel, koji je znao da odvрати iz cuga, „Barbuz, Fiorov parfem.“

„Ne bi se smelo dopustiti da nas ovako okužuju“, nastavi stara koka, uverena da je u pravu.

„Ako dobro razumem, majčice, ti veruješ da tvoj prirodni miris nadmašuje miris ružičnjaka. E pa, varaš se, majčice, varaš se.“

„Čš li ovo?“, kaže matorka jednom prcvoljku kraj sebe, po svoj prilici onom ko je imao pravo da je trti zakonski. „Čš li kako me poštiva ova svinja?“ Prcvoljak uze Gabrijelovu meru i reče u sebi ovo je rmpalija, ali rmpalije su dobroćudne, nikad se ne koriste svojom snagom, to bi bilo kukavički snjihove strane. Sav nakostrešen, viknu:

„Ti kandiš, majmune.“

Gabrijel uzdahnu. Pozvati se opet na silu. To mu se smučilo, to siledžijstvo. Otkad se zamomčio, to ne prestaje. Ali, najzad, što se mora, to se mora. Nije njegov, Gabrijelova, greška što uvek slabi secaju svakog. Ipak je teo dostavi neku mogućnost šmrkavcu.

„Ponovi malko da čujem“, reče Gabrijel.

Pomalo začuđen što mu grmalj odgovara, prcvoljak natenane sroči sledeći odgovor:

„Da malko ponovim šta?“

Sasvim je zadovoljan svojim obrtom, prcvoljak. Samo, konjina gazi stvar: naginje se i izgovara ovu petosložnu rečenicu:

„Štosonoreko...“

Prcvoljak se utronja. Bilo je krajnje vreme, poslednji čas da skuje neki verbalni štit. Prvi koji nađe, beše aleksandrinac:

„Prvo, ne dopuštam da me tikate vi.“

„Seronjo“, odvratil Gabrijel jednostavno.

Onda podiže ruku ko da će dodalami svog sagovornika. Bez ikakve prisile, ovaj se sam od sebe složi na pod, među noge putnika. Imao je silnu želju da zacmizdri. Srećom, voz uđe u stanicu, i predeo se odmah izmeni. Mirišljava gomila uputi svoje mnogobrojne poglede konima koji pristigoše i počеше da defiluju, na čelu sposlovnim ljudima spora koraka, saktatašnama u ruci kao jedinim prtljagom, i zdržanjem onih koji znaju da putuju bolje od ostalih.

Gabrijel baci pogled u daljinu; one su sigurno zakasnile, žene, to uvek kasni; al na, gle, iskrсну prednjim jedan devojčurak i obrati mu se:

„Ja sam Caca, kladim se dasti mojujka Gabrijel.“

„Upravo ja“, odgovori Gabrijel i počе da unjka. „Da, ja sam tvoj ujka.“

Mala se upiša od sreće. Gabrijel, učtivo se smeškajući, uzima je u naručje, podiže je u visinu usta, poljubi je, poljubi ga, spusti je.

„Ne mirišiš lepo“, kaže dete.

„Barbuz, Fiorov“, objašnjava ljudina.

„Stavićeš mi malo iza uveta?“

„To je muški miris.“

„Eto, o njoj je bila reč“, kaže Žana Lalošer doperjavši najzad. „Teo si da je uzmeš na sebe; e pa, eto ti je.“

„Nekaje“, kaže Gabrijel.

„Mogu li ti je poveriti? Shvataš, ne želim da bude silovana od cele familije.“

„Ali, mamce, znaš dobro da si stigla u pravi čas, prošli put.“

„U svakom slučaju“, kaže Žana Lalošer, „ne želim da to opet počne.“

„Mož biti mirna“, kaže Gabrijel.

„Dobro. Nalazim vas daklem ovde preksutra po podne za voz u šesipedest.“

„Polazna strana“, kaže Gabrijel.

„Naturanliht“, kaže Žana Lalošer, koja je bila pod okupacijom. „Apropo, tvoja žena, kako je?“

„Fala. Nećeš doć da nas vidiš?“

„Neću imat vremena.“

„Tako je snjom uvek kad ima nekog dasu“, kaže Caca, „familiju više ne zarezuje.“

„Dovidence, draga moja. Dovidence, Gabi.“

Ode.

Caca komentariše događaj.

„Zacopala se.“

Gabrijel slegne ramenom. Ne kaže ništa. Uzima Cacinu koferče.

Sad nešto kaže.

„Krećemo“, veli.

I krene, odbacujući levo i desno sve što mu se nađe na putu. Caca gilja za njim.

„Ujko“, dernja se ona, „očemo li uzet metro?“

„Ne.“

„Kako to ne?“

Ona se zaustavlja. Gabrijel takođe prikoči, okrene se, postavljajući koferče i počinje dobjašnjava.

„Pa tako: ne. Danas nema načina. Štrajkuju.“

„Štrajkuju?“

„Pa da: štrajkuju. Metro, taj prevashodno pariški način prevoza, uspavao se pod zemljom, jer su činovnici koji rukuju kleštima za bušenje karata prekinuli poso.“

„O, kulovi“, viknu Caca, „o, mazgovi! Meni da to učine.“

„Ne čine to samo tebi“, kaže Gabrijel s punom objektivnošću.

„Baš me zabole za druge. Ipak se to meni namestilo, meni koja bejah tako srećna i tako to što ću moći da se vozim kam metroom. Majku im usranu.“

„Trebalo da si razborita“, kaže Gabrijel, čija rezonovanja bejahu ponekad prožeta tomizmom s blagim prizvukom kantizma.

I, prelazeći na plan konstruktivnog subjektivizma, dodade:

„A treba i da poitamo: Čarli nas čeka.“

„Ah, taj! Poznajem ga ko staru paru!“, uzviknu Caca. „Čitala sam o njemu u *Memoarima generala Vermoa!*“

„Ma ne“, kaže Gabrijel, „ma ne, Čarli je jedan dasa što taksira. Ja sam si ga rezervisao za nas upravo za slučaj štrajka, oću da kažem taksi. Jes razumela? Ajdmo.“

Jednom rukom ponovo zgrabi koferče, a drugom povuče Cacu.

Čarli je zbilja čeko, čitajući u novinčinama rubriku ucveljena srca. Tražio je, on je već godinama to tražio, neku druslu kojoj bi mogao pokloniti svih četresipet višanja svojega proleća. Ali one koje su se žalile, ovako ko ove u ovim novinama, smatrao je ili suviše velikim ćurkama, ili suviše

akrepima. Neiskrenim ili podmuklim. Nalazio je slamku u gredama žalbi i video neku kravetinu u najizmučenijoj lutkici.

„Zdravo malecka“, kaže on Caci ne gledajući je, i pritom složi pažljivo novine pod svoje dupe.

„Nije mu baš sjajna ova šklopocija“, kaže Caca.

„Penj se“, kaže Gabrijel, „i ne budi snob.“

„Snob moje dupe“, kaže Caca.

„Baš je zabavna, tvoja sestričina“, kaže Čarli, koji štrcnu klistir i pokrenu vodenicu.

Rukom lahkom ali moćnom Gabrijel posla Cacu da sedne u zadnji sic taksija, zatim se smesti kraj nje.

Caca se buni.

„Prignječio si me“, urla besna ko osica.

„Biće gužve“, kratko primećuje Čarli, mirnim glasom.

Krene.

Malo se vozikaju, zatim Gabrijel pokazuje pejzaž, uzvišenim gestom.

„Ah! Pariz“, recituje glasom punim obećanja, „kakav divan grad. Glajte samo kako je to lepo.“

„Baš me zabole“, kaže Caca, „ja tela dasvozim metroom.“

„Metro!“, viče Gabrijel. „Metro!! Pa eto ti ga!!!“ I pokazuje prstom nešto u vazduhu.

Caca namršti obrve. Nepoverljiva je.

„Metro?“, ponavlja ona. „Metro“, dodaje s prezrenjem, „metro je pod zemljom. Našta ti ja ličim?“

„Ovaj je“, kaže Gabrijel, „vazdušni.“

„Onda to nij metro.“

„Objasnićuti“, kaže Gabrijel. „On katkad izlazi ispod zemlje, a zatim se opet ponovo vraća pod zemlju.“

„Pričam ti priču.“

Gabrijel se oseća nemoćnim (gest), zatim, u želji da promeni temu razgovora, ponovo pokazuje nešto usputno.

„A ovo!“, muče on. „Glaj ovo!! To je Panteon!!!“

„Šta sve čovek neće čuti“, kaže Čarli ne osvrćući se.

Vozio je lagano kako bi mala mogla da vidi znamenitosti i usput ponešto da nauči.

„A kao to nije Panteon?“, pita Gabrijel.

Ima nečeg zlobnog u njegovom pitanju.

„Ne“, veli Čarli strogo. „Ne, ne i ne, to nije Panteon.“

„A šta bi to bilo po tebi?“

Zloba u njegovom glasu postaje skoro uvredljiva za sagovornika, koji, uostalom, hita da prizna svoj poraz.

„Pojma nemam“, kaže Čarli.

„Eto. Viš.“

„Al to nije Panteon.“

Jer Čarli je uprkos svemu tvrdoglav ko mazga.

„Pitaćemo nekog prolaznika“, predlaže Gabrijel.

„Prolaznici su svi kulovi“, odgovara Čarli.

„To je tačno“, kaže Caca zadovoljno.

Gabrijel ne gazi dalje stvar. Otkriva nov predmet oduševljenja.

„A ovo“, uzvikuje, „ovo je...“

Ali glas mu zastaje u grlu pošto ga prekida njegov šurak, koji više eureka.

„Setih se“, stade ga dreka. „Ono što smo malopre vidli, to naravno nije bio Panteon, to je bila stanica Lion.“

„Može bit“, kaže Gabrijel, fol baš ga briga, „ali to je već prošlost, ne govorimo više o tome, a ovo je, viš, malecka, ovo je baš nekako lepo u smislu arhitekture, a to ti je Palata invalida...“

„Ti si pao na teme“, kaže Čarli, „to nema nikake veze sinvalidima.“

„E pa“, kaže Gabrijel, „ako to nema veze sinvalidima, kaži nam šta je to.“

„Neznamtija“, kaže Čarli, „to jedva ako može biti kasarna Reji.“

„Vi ste“, kaže Caca, puna praštanja, „vi ste obojica čist upiš.“

„Caco“, izjavljuje Gabrijel, dajući pritom sebi uzvišen izgled, koji je bez po muke našao u svom repertoaru, „ako ti se sviđa da zaista vidiš Invalide i pravi grob pravog Napoleona, odvešću te tamo.“

„Napoleon moje dupe“, odvrća Caca. „Uopšte me ne interesuje taj puvator sa svojim kulovskim šeširom.“

„Pa šta tinteresuje onda?“

„Metro.“

Gabrijel kaže: ah. Čarli ne kaže ništa. Onda Gabrijel počine ponovo da besedi i opet kaže: ah.

„A kaće se završiti taj štrajk?“, pita Caca, naduvavajući svoje reči do surovosti.

„Ja ti to ne znam“, kaže Gabrijel, „ja se ne bavim politikom.“

„To nije politika“, kaže Čarli, „to je pitanje leba.“

„A vi, gospodine“, pita ga Caca, „da li vi nekad štrajkujete?“

„Bogme mora se, da bi se podigla tarifa.“

„Trebalo bi pre da je spustite, tu vašu tarifu; skrtijom ko što je ova vaša ne bi trebalo da se puvate... Da je niste našli slučajno nedgdi na obali Marne?“

„Još malo pa stigismo“, kaže Gabrijel pomirljivo. „Evo i kafane na uglu.“

„Kom uglu?“, pita Čarli ironično.

„Nuglu moje ulice de ja stanujem“, odgovara Gabrijel prostodušno.

„E pa“, veli Čarli, „to nije ta.“

„Kako“, veli Gabrijel, „nećeš da tvrdiš možda da to nije ta?“

„Ama zaboga“, vikne Caca, „nećete početi opet.“

„Jok, to nije ta“, odgovara Čarli Gabrijelu.

„U pravu si“, kaže Gabrijel dok prolaze pored kafane, „u ovu nisam nikad ušo.“

„Je li, ujko“, pita Caca, „kad se ovako benaviš, radiš li to namerno ili slučajno?“

„To je da bi te zasmelo, dete moje“, odgovara Gabrijel.

„Ne brini“, kaže Čarli Caci, „on to čini namerno.“

„Ne mari“, kaže Caca.

„Zapravo“, kaže Čarli, „istina je da on to nekad čini namerno, a nekad ne.“

„Istina!“, uzvikne Gabrijel (gest). „Ko da ti znaš šta je istina. Ko da iko na belom svetu zna šta je to. Sve je to (gest),

sve je to samo varka: Panteon, Invalidi, kasarna Reji, kafana nuglu, sve. Da, da: varka.“

Zatim razočarano dodaje:

„O-la-la, kakva beda!“

„Oćeš da se zaustavimo da popijemo po jednu snogu?“
pita Čarli.

„Odlična ideja!“

„U Podrumu?“

„Na Sen-Žermen-de-Preu?“, pita Caca, koja sva već treperi.

„Ali, zaboga, curice“, kaže Gabrijel, „pa šta ti pada na pamet? To je već potpuno izišlo iz mode.“

„Ako oćeš da mi uvališ da ne pratim modu“, kaže Caca, „mogu da todgovorim das ti jedan običan matori kulov.“

„Čš ovo?“, kaže Gabrijel.

„Štaćeš“, kaže Čarli, „taka ti je nova generacija.“

„Nova generacija ti ga...“, kaže Caca.

„U redu, u redu“, kaže Gabrijel, „razumeli smo. Kako bi bilo da svratimo u kafanu nuglu?“

„Na pravom uglu“, kaže Čarli.

„Da“, kaže Gabrijel. „A posle ćeš ostat snama na večeri.“

„Jel to bilo dogovoreno?“

„Da.“

„Ponda?“

„Oću da ti potvrdim poziv.“

„Nema šta tu da se potvrdi ako je bilo dogovoreno.“

„Onda recimo da te zovem ponovo u slučaju da si možda zaboravio.“

„Nisam zaboravio.“

„Dakle, ostaćeš za večeru snama.“

„Pa, majku mu“, kaže Caca, „oćemo li popit po jednu il šta?“

Gabrijel se izvuče iz taksija s lakoćom i spretno.

Svi se nađu oko jednog stola, na pločniku. Konobarica se lagano dofura. Caca iz cuga poručuje:

„Kakakolu“, veli.

„Nema“, odgovaraju joj.

„Opa bato“, vikne Caca, „i vi ste mi neko bolje mesto.“

Besna je.

„Za mene“, veli Čarli, „jedan božole.“

„A za mene“, veli Gabrijel, „jedan grenadin smlekom. Šta ćeš ti?“, pita Cacu.

„Rekla sam već: kakakolu.“

„Al kaže nema.“

„Oću kakakolu.“

„Džaba ti što oćeš“, kaže Gabrijel skrajnjom strpljivošću, „viš lepo da nema.“

„A kako to da nemate?“, pita Caca konobaricu.

„Pa“ (gest).

„Uzmi jedan panaše, Caco“, predlaže Gabrijel, „šta misliš o tome, a?“

„Oću kakakolu i niš drugo.“

Svi se strašno zamisle. Konobarica češka levi batak.

„Ima prekoputa“, zine najzad. „Kod Talijana.“

„Pa oćeli stići to moje vino?“, pita Čarli.

Odoše da mu ga potraže. Gabrijel se diže bez objašnjenja i šmugne hitro, zatim se ubrzo vraća sjednom flašicom iz koje vire dve slamčice. Stavlja to pred Cacu.

„Drž, mala“, kaže velikodušno.

Bez reči, Caca uzima flašicu u ruke i počinje da grgolji tečnost kroz slamčicu.

„Eto viš“, kaže Gabrijel svom pajtašu, „stvar je prosta ko pasulj. Samo treba razumeti decu.“

Rejmon Keno
CACA U METROU

Za izdavača
Dijana Dereta

Korektura
Nevena Živić

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-436-5

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2022.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereta.rs**

KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.133.1-31

КЕНО, Рејмон, 1903–1976

Čaca u metrou / Rejmon Keno ; prevod Danilo Kiš. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2022 (Beograd : Dereta). – 249 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Tragom klasika)

Prevod dela: Zazie dans le metro / Raymond Queneau. – Tiraž 1.000. – Beleška o autoru: str. 249–[250].

ISBN 978-86-6457-436-5

COBISS.SR-ID 66387721